

102/3 KISWAHILI KARATASI YA 3

FASIHI

KCSE 2023 TOP PRRDICTION MASTER CYCLE 1

MUDA: Saa 2 ½

JINA _____ NAMBARI YA MTAHINIWA _____

SAHIHI _____ KIDATO _____

TAREHE _____

MAAGIZO

- Jibu maswali **manne** pekee.
- Swali la **kwanza** ni la **lazima**.
- Chagua maswali mengine **matatu** kutoka sehemu **tatu** zilizobaki yaani;
Tamthilia, Ushairi na Fasihi Simulizi.
- Jibu swali **moja** kutoka kila sehemu moja.
- Kila swali lina alama 20.
- Majibu yote yaandikwe kwa lugha ya Kiswahili.

Sehemu	Upeo	Alama
Ushairi	20	
Riwaya	20	
Tamthilia	20	
Fasihi Simulizi	20	
Hadithi Fupi	20	
Jumla	80	

1. SEHEMU YA: A USHAIRI

LAZIMA

Soma shairi lifuatalo kisha ujibu maswali yanayofuata.

SIGOMBEE KIVULIE: Mathias Mnyapala

Ndege akiwa angani, usiseme wangu mie
Mngoje atuwe chini, na ndipo mgombanie
Lakini yupo hewani, tamaa isikwingie
Sigombeee kivulie, ndege apaa angani.

Ndege apaa angani, sigombeee kivulie
Mnapigana machoni, mwambombea uzurie
Mwalizana kama nyani, matunda mwagombeae
Sigombeee kivulie, ndege apaa angani.

Shika awe mkononi, ndipo ukajivunie
Umshikapo mwilini , chukua kajifugie
Kama utavyo moyoni, kufuga ama mwachie
Sigombeee kivulie, ndege apaa angani.

Usimlilie nyuni, kwanza akukaribie
Na sauti mdomoni, aimbapo usifie
Saburi ndicho kiini, kila jambo sivamie
Sigombeee kivulie, ndege apaa angani.

Mwaingia ushindani, kwa magumi mpanie
Nyinyi nyote ufukani, ndege juu muanie
Ndege atatua lini? Pengine ajiendee
Sigombeee kivulie, ndege apaa angani.

Siingie ujingani, majambo mfikirie
Sirukie kifanani, ndege juu muanie
Utafanywa hayawani, jirani wakubeue

Sigombeee kivulie, ndege apaa angani.

Atuapo matawini, kwa jicho kuangalie
Awaone dharauni, na mbawa awapigie
Na mate yamo kinywani, katu asiwasogee
Sigombeee kivulie, ndege apaa angani.

Kaditama upigani, akheri amuambae
Wawindaji pandaneni, mwachie ndege apae
Lisha aliye tunduni, wajuu sitegemee
Sigombeee kivulie, ndege apaa angani.

Maswali

- a) Eleza dhamira ya shairi hili. (Alama 2)
- b)Taja na ufafanue aina mbili za bahari zinazojitokeza katika shairi hili. (Alama 4)
- c) Taja na utoe mifano ya mbinu mbili za lugha zilizotumika katika shairi hili. (Alama 4)
- d) Jadili muundo wa shairi hili. (Alama 4)
- e) Andika ubeti wa tatu kwa lugha ya nathari /tutumbi. (Alama 4)
- f) Eleza maana ya maneno haya kama yalivyotumika katika shairi hili.

i. Nyuni

ii. Saburi

(Alama 2)

SEHEMU YA B: RIWAYA

Chozi La Heri: Assumpta K. Mate

Jibu swali la 2 au 3

2“ ..umewahi kumwona mtoto wa miaka hamsini ambaye hajasota; sikwambii kusimama?’ ’

- a) Weka dondoo hili katika muktadha wake. (Alama 4)
- b) Bainisha tamathali mbili za usemi zilizotumiwa katika dondoo hili. (Alama 4)
- c) Elezea umuhimu wa msemaji katika dondoo hili. (Alama 4)
- d) Kwa kutolea mifano mwafaka elezea ufaafu wa anwani ‘ Chozi La Heri’ .
(Alama 8)

3.” Siasa mbaya maisha mabaya’ thibitisha ukweli wa kauli hii ukirejelea Riwaya Chozi la Heri . (Alama 20)

SEHEMU YA C: TAMTHILIA

Bembea Ya Maisha: Timothy M. Arege

Jibu swali la 4 au 5

4“ ..bado ungali pale pale? Nyumba hii haifuki walau moshi hata kama chakula ni taabu kwako?”

- a) Weka dondoo hili katika muktadha wake. (Alama 4)
- b) Bainisha tamathali mbili za usemi zinazojitokeza katika muktadha huu. (Alama 4)
- c) Taja na ueleze sifa mbili za msemewa katika muktadha huu. (Alama 2)
- d) Elezea dhamira ya mwandishi katika Tamthilia ya ‘ Bembea ya Maisha’ (Alama10)

5. Jadili namna nafasi ya mwanamke inavyojitokeza/amesawiriwa katika Tamthilia ya

‘ Bembea ya Maisha’ . (Alama 20)

SEHEMU YA D: FASIHI SIMULIZI

Jibu swali la 6 au 7

6 .Soma utungo ufuatao kisha ujibu maswali.

Ewe Mainga wa Ndumi
Siwe uloambia akina mama
Siku tulopinga foleni
Chakula cha msaada kupata
Turudishe vifaranga kwenye miji
Wageuke vijusi tena
Njaa isiwaangamize?

Siwe ulopita
Matusi ukitema
Chumvi na sukari kuturushia ja samadi?
Uhitaji wetu ukatutuma
Kuokota vihela uloturushia
Ukatununua, kura ukapata?
Sasa miaka mitano imetimia
Waja tulaghai tena
Mainga wa Ndumi huna lolote safari hii
Ubunge umekudondoka ukitazama
Wanyonge tumeamua
Kwingine kujaribu

Maswali

a) Huu ni wimbo wa aina gani? Kwa nini?

(Alama 2)

- b) Andika mbinu tatu za lugha zilizotumiwa katika utungo huu huku ukitolea mifano. (Alama 6)
- c) Ni nani anayezungumza (nafsineni) katika utungo huu? (Alama 2)
- d) Fafanua toni ya utungo huu. (Alama 2)
- e) Fafanua umuhimu wa nyimbo za aina hii. (Alama 8)

7. Soma wimbo ufuatao kisha ujibu maswali yanayofuata.

Ho! Ho! Ho!

Vijana wote tufahamu

Adui katuvamia

Mbiu imeshapigwa!

Sasa unataka kutuangamiza

Karibu wamefika

Akina mama songeni mbali

Watoto nanyi tokeni

Mchakato utaanza

Vijana wote tushikane

Mikuki tayari tubebe

Mishale nayo tuijaze

Kuirusha, tusiogope

Adui ataangamia

Ho! Ho! Ho!

Vijana mashujaa

Kama mimi ndivyo

Walinda jamii wa leo na kesho

Watamwangamiza adui

Kwa mishale na mikuki

Sisi ni panga!

Tukimaliza udhia nao

Tutasherehekea ushindi

Ushindi wa mashujaa

Vijana tutanguruma kama samba!

Maswali

- a) Huu ni wimbo wa aina gani? Toa sababu. (Alama 2)
- b) Eleza maudhui manne yanayojitokeza katika wimbo huu. (Alama 4)
- c) Taja na utoe mifano ya mbinu tatu za lugha zinazojitokeza katika wimbo (Alama 6)
- d) Taja sifa tatu za kishairi katika wimbo huu. (Alama 3)
- e) Ni mambo yepi ya kuzingatia katika kuainisha nyimbo. (Alama 5)

SEHEMU E: HADITHI FUPI

Mapambazuko Ya Machweo na Hadithi

- 8. Kwa kutaja mifano mitano kutoka kwenye hadithi ‘ Fadhila za punda’ eleza ni kwa nini hadithi hii ikapewa anwani hiyo. (Alama 20)